

Петрук І. П.

аспірант кафедри менеджменту та публічного управління
Тернопільського національного економічного університету

Petruk I. P.

PhD Student,

Department of Management and Public Administration
Ternopol National Economic University

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНСТИТУЦІЙНА АРХІТЕКТОНІКА АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

ORGANIZATIONAL-INSTITUTIONAL ARCHITECTONICS CRISIS MANAGEMENT NATIONAL ECONOMY

Анотація. Розглядаючи проблему структурної корекції, або структурної перебудови, національної економіки, не можна ігнорувати той факт, що цей процес має орієнтуватися на перспективні цілі, досягнення яких буде залежати не стільки від подолання інфляції, фінансової стабільності, ліквідації бюджетного дефіциту, скільки від правильного вибору пріоритетів розвитку економіки та їх забезпечення. За відсутності інституційного забезпечення реформ, чіткої, системної структурної політики держави структурні зміни в національній економіці стали наслідком функціонування ринкових агентів на засадах раціональної поведінки, а економічна система затрималася на багато років у точці біфуркації, не вийшовши на оптимальну траєкторію розвитку. Піднімаючи проблему формування інституційної архітектури структурного реформування економіки, визначимо її засадничі основи, сутнісні характеристики її основних елементів (інституцій, інститутів). Економічні інституції, згідно з інституційною методологією, є не лише такими утвореннями, але й типами економічної культури, економічної поведінки, вкоріненими в національному господарстві способами здійснення і регулювання економічних процесів.

Ключові слова: економічна система, організаційно-економічна архітектура, антикризове управління, національна економіка, ринкова економіка, структурна перебудова національної економіки.

Вступ та постановка проблеми. Розглядаючи проблему структурної корекції або структурної перебудови національної економіки, не можна ігнорувати той факт, що цей процес має орієнтуватися на перспективні цілі, досягнення яких буде залежати не стільки від подолання інфляції, фінансової стабільності, ліквідації бюджетного дефіциту, скільки від правильного вибору пріоритетів розвитку економіки та їх забезпечення. Це вимагає відмови від традиційних підходів до економічного аналізу і моделювання розвитку національної економіки як системи, що базуються на положеннях класичної і неокласичної теорії, які як і в ХХ ст., так і особливо в ХХІ ст. не здатні пояснити причини теперішнього стану економіки країн, зокрема країн з перехідною економікою та країн з ринками, що розвиваються, а також приймати адекватні управлінські рішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові розробки у сфері пошуку оптимальної моделі державного регулювання та формування ефективної антикризової політики знайшли відображення у роботах таких українських вчених, як І. Лукінов, Ю. Макогон, І. Малій, Б. Маліцький, С. Мочерний, В. Найдюнов, В. Ніколаєв, Б. Панасюк, Ю. Пахомов, В. Семиноженко, Д. Стеченко, А. Сухоруков, В. Соловійов, О. Терещенко, В. Федоренко, А. Філіпенко, Ю. Харазішвілі, А. Чумаченко, А. Чухно, Л. Шинкарук, Г. Яловий.

Економічна наука робить спробу оцінити економічні явища і процеси на засадах інституційної економічної теорії [1], представники якої пробують пояснити сучасні явища через такі теоретичні конструкції, які раніше ігнорувалися, стверджують, що наявність позитивних трансакційних витрат веде до необхідності розгляду інституцій як ендогенних змінних економічної моделі.

Політичні, соціально-економічна нестабільність в Україні, кризові явища в усіх сферах суспільного життя зумовлюють необхідність дослідження інституцій архітектури антикризового управління.

Метою роботи є дослідження природи та систематизація чинників організаційно-інституційної архітектури антикризового управління національною економікою в сучасному розвитку економічних систем з метою діагностики видів організаційно-інституційного управління національною економікою.

Для досягнення поставленої мети були поставлені такі завдання:

1) вивчення сутності та обґрунтування необхідності використання механізму організаційно-інституційної архітектури антикризового управління національною економікою в сучасному розвитку національної економіки для ідентифікації системи антикризового управління національною економікою, її складових елементів, інструментів та механізмів;

2) дослідження моделей інституційної архітектури антикризового управління національною економікою для пошуку моделей, які можуть бути корисні для національної економіки в організаційно-інституційній архітектурі;

3) обґрунтування методичних підходів антикризового управління національною економікою для побудови алгоритму проведення поставленої проблеми.

Результати дослідження. Інституційна архітектура структурного реформування як система може бути адекватною екзогенним і ендогенним викликам, якщо вона реагуватиме на ці виклики; буде ефективно використовувати всі види ресурсів, що є в її розпорядженні (організаційні, інформаційні, кадрові, матеріальні, комуніка-

ційні); адекватно реагуватиме на фактори невизначеності та ризику, що властиві зовнішньому середовищу; буде володіти адаптивними властивостями; буде динамічною і стратегічно зорієнтованою.

Саме ігнорування впливу інституційних чинників стало причиною неуспішності структурних трансформацій у перехідних економіках. Значною мірою це зумовлено тим, що за традиційним методологічним підходом (з позиції теорії структуралізму) поняття «структура соціально-економічної системи» трактується як співвідношення елементів складу системи, а не відношень між цими елементами, що має загрозу схематизму, неувважності до генетичних зв'язків, відстороненості від явищ, які не вписуються в структурні порядки.

Як наслідок, проведення реформ в управлінні не завжди пов'язується зі структурними трансформаціями і структурним реформуванням. Хоча у вітчизняній економічній літературі ще на початку 90-х років ХХ ст. структурна перебудова економіки визнавалась першочерговим пріоритетом, проте, незважаючи на декларування її як пріоритету, не супроводжувалась реальними змінами.

За відсутності інституційного забезпечення реформ, чіткої, системної структурної політики держави структурні зміни в національній економіці стали наслідком функціонування ринкових агентів на засадах раціональної поведінки, а економічна система затрималася на багато років у точці бифуркації, не вийшовши на оптимальну траєкторію розвитку. Оцінюючи це, можна погодитись з Р. Кучуковим [2, с. 35], який стверджує, що водночас з діями держави (успішними чи менш успішними) у сфері створення відповідного інституційного середовища, необхідно було забезпечити прямий цілеспрямований вплив на найбільш чутливі зони реального сектору економіки, які б сприяли, по-перше, усуненню наявних структурних диспропорцій у національній економіці; по-друге, забезпеченню її інноваційного розвитку.

Серед інституційних чинників, що стримують позитивні зрушення в структурі національної економіки, окрім нерозвиненості інституційного середовища, необхідно зазначити деформації державної і приватної власності, формування «інституціональних пасток», несприйняття нових інститутів значною частиною населення,

Долучення інституційного підходу до дослідження і забезпечення структурних трансформацій, [3, с. 58] дає змогу по-новому розглянути цей процес, оперуючи не стільки поняттями «галузеві та секторні компоненти», скільки поняттям «трансакція», що фактично є вартісним вираженням відношень між складовими елементами щодо виробництва, обміну та споживання (використання) товарів. Такий підхід дає змогу не лише закладати в подальшому більш обґрунтовані теоретико-методологічні підвалини для емпіричного аналізу структури економіки в статичній і динамічній, але й вирішити проблему методологічної бази для побудови цілісної системи інституційного забезпечення структурних реформ.

Водночас має бути сформоване чітке уявлення про те, як мають бути побудовані інституційне середовище, інституційні механізми, їх складові у зв'язку з багатоаспектною проблемою структурних змін.

Піднімаючи проблему формування інституційної архітектури структурного реформування економіки, визначимо її засадничі основи, сутнісні характеристики її основних елементів (інституцій, інститутів).

В науковій літературі використовується декілька трактувань основної категорії інституційної теорії «інституції». В одному випадку вона визначається як набір формальних і неформальних правил та механізмів, котрі

забезпечують їх дотримання [4]. В іншому випадку інституції трактуються як сукупність чинних правил, на основі яких, зокрема, установлюється, хто саме має право ухвалювати рішення у певних сферах, які дії дозволено або обмежено, які процедури треба виконувати, яка інформація має надаватися, який вигаш отримують індивіди залежно від своїх дій. Автори праць [5] розглядають інституційну економіку як галузь знань про правила економічної поведінки: про те, як вони «працюють», як формуються і змінюються, з якими витратами і вигодами пов'язані їх створення, зміна, дотримання і порушення.

Акцентуючи увагу на зазначеному вище, надалі ґрунтуватимемося на таких поняттях, як «інституції», «норми», «правила», «інституції», «види політики», «формальні і неформальні правила поведінки», «механізми забезпечення», «механізми регулювання», «інструменти та засоби регулювання», «процедури ухвалення рішень», «механізми, що організують і координують соціально-економічні відносини суб'єктів», «формальні і неформальні інституції», «принципи політики».

Викладене вказує на те, що в дослідженні обраної проблеми ми не зводитимемо розбудову системи інституційного забезпечення структурного реформування економіки до створення організаційних утворень і структур. Економічні інституції, згідно з інституційною методологією, є не лише такими утвореннями, але й типами економічної культури, економічної поведінки, вкоріненими в національному господарстві способами здійснення і регулювання економічних процесів [6, с. 49].

Формуючи інституційну архітектоніку структурної корекції (або перебудови) національної економіки, треба виходити з таких положень.

1. В науці немає єдиної позиції щодо спонтанності чи умисності становлення різних інституцій. В першому випадку інституції можуть самоорганізуватися «без якоїсь угоди, без законодавчого примусу й навіть без урахування суспільних інтересів» (згідно з Ф. Хаасом, «еволюційний раціоналізм» [7]). В іншому випадку інституції можуть бути результатом навмисного задуму, коли впливові суб'єкти (парламент, уряд, підприємець тощо), діючи абсолютно раціонально, можуть створити конкретну інституційну структуру, яка, на їхню думку, є доцільною [7, с. 14] (згідно з Ф. Хаасом, «створений порядок»).

2. Якщо в неокласичній теорії політичній, юридичній, фінансовій та інших інституцій розглядаються як нейтральні, то в інституційній теорії вони активні, тобто інституційна структура впливає як на трансакційні витрати, так і на індивідуальні стимули, а тому й на економічну поведінку всіх суб'єктів економічної системи, а отже, і на процеси її структурування.

3). В країнах з перехідною економікою та країнах, ринки яких лише розвиваються (як, наприклад, в Україні), економічні системи поєднують часто несумісні інституції (ті, що були за старої системи і залишають свій вплив на окремі сфери економічної діяльності, і ті, що обумовлюються створенням нової системи, що призводить, по-перше, в багатьох випадках до суперечливості і конфлікту інституцій; по-друге, до гальмування процесів реформування, реструктуризації, модернізації).

4. Інституція (за поглядами представників неінституціональної економіки) має формуватися тоді, коли ринкових рішень неможливо досягти або коли вони є неефективними. Як зазначає Р. Заблоцька, суспільні витрати на створення та функціонування інституції не мають перевищувати витрати, пов'язані з її відсутністю [8, с. 15].

5. Створення інституцій має враховувати специфіку об'єкта інституційного забезпечення, характер його еволюції.

Структурні перетворення як об'єкт інституційного впливу перш за все реалізуються через механізм формування і реалізації структурної політики держави. На відміну від підходів, закладених ліберальним неінституціоналізмом, що орієнтуються на теорію раціональної поведінки суб'єктів ринку, які змушені діяти в умовах невизначеності, з урахуванням обмежень у виборі в країнах з перехідною економікою, або з ринками, що розвиваються, через великі деформації в структурі мають бути закладені підходи, що орієнтуються на участь держави. Це фактично інститут, який, використовуючи низку інституцій (законів, правил, норм, структурної політики і механізмів її реалізації – програм структурної перебудови, інвестиційних рішень, цільових програм, національних проектів), застосовує механізми, які забезпечують їх дотримання і контроль. В Україні напрацьована певна інституційна база формування структурної політики, зокрема розробки програм структурної перебудови економіки на національному рівні, яка упродовж 1995–2005 років удосконалювалась: визначення орієнтирів структурної перебудови (1995 рік), визначення національних пріоритетів (1998 рік), переміщення акценту на розширення товарно-грошових відносин (2016 рік), більш чітке визначення головних пріоритетів структурної перебудови реального сектору економіки України. Піднято питання про потребу політики структурної модернізації національної економіки, комплексного вирішення проблем структурного реформування [8].

Обґрунтовуючи доцільність активної структурної політики, треба розуміти, що в Україні процес формування інститутів, становлення інституційної архітектури структурної корекції (перебудови) економіки має відбуватися паралельно двома шляхами: 1) через ініційоване вимогами ринку формування якісно нових інститутів, а саме інституту власності, інституту споживання, інституту соціального захисту населення, інституту ціноутворення, інституту кредитування, інституту самоврядування тощо, а також інституцій, які виникають як потреба їх функціонування (товариства захисту прав споживачів, стандарти якості, регламенти, угоди, нормативно-правові акти тощо); 2) через створення нових інститутів державою та відповідних інституцій, які окреслюють структурні рамки їх функціонування, визначають «структуру стимулів в економіці» [6], є захищеними певними механізмами, підпадають під моніторинг і контроль. За вищого рівня розвитку ринкових відносин, розвиненості інститутів ринкової інфраструктури, демократизації суспільства перевага в розбудові інституційного забезпечення структурних перетворень належатиме першому шляху.

Грунтуючись на викладеному вище та враховуючи принципи полікритеріальності, інституційне забезпечення структурних перетворень у національній економіці треба розглядати як багатоструктуровану систему, яка об'єднує декілька підсистем, орієнтованих на різні критерії цілепокладання (підвищення якості і стандартів життя, зниження матеріальної складової ресурсоемності національної економіки на всіх її рівнях; підвищення економічної безпеки; покращення збалансованості розвитку територій; підвищення конкурентоспроможності з урахуванням викликів глобального ринку) та елементів (інституцій), що їх забезпечують. Згідно з теорією систем такій системі має бути притаманна і головна (генеральна) мета – досягнення бажаного стану інституційного середовища, яке б мінімізувало трансакційні витрати суб'єктів ринку під час формування оптимальної структури національної економіки. Система інституційного забезпечення повинна розглядатись як відкрита система, яка реагує на вплив

зовнішнього середовища (наприклад, міжнародних інституцій, глобальних чинників, формування нового світового порядку, зміни політичного устрою тощо) і є динамічною. Тобто система інститутів та інституцій може реорганізуватися, модернізуватися, створюватися як якісно нова. Останнє є, на наш погляд, дещо небезпечним, оскільки є загроза ігнорування фактору інституційної пам'яті (напрацьовань попередньої системи). Між підсистемами системи інституційного забезпечення та елементами підсистем повинні існувати різні типи зв'язків:

1) перш за все зв'язки взаємодії (координації) між інституціями, що опосередковуються цілями, які поставлені кожною зі сторін взаємодії; найрезультативнішими для структурних перетворень будуть зв'язки, які будуються на засадах кооперації, корпоративності, недопущення конфліктів; по-друге, зв'язки побудови (структурні), котрі передбачають, що наявність одних елементів підсистеми обумовлює необхідність інших елементів (наприклад, структурна політика, зорієнтована на підвищення якості і стандартів життя, передбачає розбудову таких інститутів, як соціальні стандарти, цільові програми, а надалі соціальні замовлення, соціальні проекти, соціальні гранти тощо);

2) зв'язки функціонування, коли, наприклад, різні елементи підсистеми інституційного забезпечення структурної збалансованості регіонів забезпечують функцію скорочення кількості депресивних регіонів;

3) зв'язки розвитку, коли взаємодія елементів будь-якої з підсистем забезпечує зміну стану об'єкта інституційного впливу (відтворювальної, галузевої, секторальної, технологічної, територіальної структури національної економіки).

Особливе місце в системі інституційного забезпечення структурної корекції (структурної перебудови) національної економіки відводимо синергічному зв'язку, який за спільних дій незалежних елементів системи може забезпечити зростання загального ефекту до більшого значення, ніж сума ефектів цих елементів, якщо вони діють незалежно. Саме тому ми ставимо питання про побудову системи інституційного забезпечення структурних реформ. Саме відсутність такої системи, відсутність її впорядкованості не дають змогу отримати ефект від спроб структурних реформ, що були в Україні. Із синергічних зв'язків впливають інтегративні (емерджентні) властивості, тобто властивості цілісної системи, які не розглядаються поза системою. Без впорядкованості елементів системи (підсистем) інституційного забезпечення структурних реформ створюється інституційний хаос. Викладені авторські позиції дають змогу змоделювати наступну, найбільш загальну, архітектуру інституційного забезпечення структурної корекції (структурної перебудови) національної економіки.

Зупинимось на деяких проблемах розвитку окремих елементів пропонованої архітектури інституційного забезпечення структурних реформ у національній економіці України.

Зокрема, в контексті вирішення проблем структурного реформування, орієнтованого на підвищення якості і стандартів життя, удосконалення відтворювальних пропорцій, заслуговує уваги інститут споживання та інститут заощаджень домогосподарств. Для інституту заощаджень характерними є такі особливості: 1) поява нових для українського пострадянського ринку організаційних форм заощаджень (наявна іноземна валюта, залишки на валютних рахунках, вкладення в цінні папери); 2) динамічне зростання заощаджень в іноземній валюті на руках у населення; 3) низький рівень заощаджень домашніх

господарств, розміщених у цінних паперах; 4) збільшення сум, які спрямовуються в квазізаощадження. Переважання заощаджень в неорганізованих формах не дає змогу залучати їх до інвестиційного процесу і водночас призводить до зменшення споживання, не дає змогу залучити повною мірою домогосподарства до відтворювального суспільного процесу. Вирішення цієї проблеми вимагає розбудови таких інституцій: інституції інфраструктури ринку цінних паперів, законодавства у сфері стимулювання інвестиційних фінансових рішень, інституційної підтримки активної поведінки домогосподарств на фінансових ринках, розвитку і зростання ролі небанківських установ, недержавних пенсійних фондів, розширення кола фінансових інститутів.

Важливими аспектами інституціоналізації структурних реформ мають стати економізація домогосподарств, підтримка їх підприємницької діяльності, сімейного бізнесу, реформування системи розподілу прибутку акціонерних товариств, удосконалення системи корпоративного управління, відновлення виробничої функції домогосподарств, що в сукупності вимагали формування сучасної, принципово нової системи суб'єктів регулювання їх розвитку.

Негативно на соціальну структуру економіки впливає деформованість інституту споживання населення. На відміну від розвинутих країн, в Україні є низькою якість споживання. У структурі споживчих грошових видатків домогосподарств 55% припадає на придбання продовольчих товарів. За міжнародними вимірами, коли витрати домогосподарства на продукти харчування становлять 50% його доходу, то можна говорити про низький рівень життя та соціально-економічного розвитку. Господарства з низьким рівнем доходів практично не споживають платні послуги. На 20% найбідніших домогосподарств припадає всього 1% витрат на придбання нерухомості. Витрати на купівлю акцій, сертифікатів, валюти, відкриття депозитів, купівлю нерухомості притаманні лише заможним домогосподарствам. Суттєві відмінності між рівнем споживання витрат найбільших і найбагатших домогосподарств, деформація структурних споживчих витрат в бік вуглеводно-насиченої системи харчування, відставання фактичних рівнів споживання продовольчих товарів від науково-обґрунтованих норм вимагають оптимізації структури споживчих витрат через такі інституційні перетворення, які спрямовані на комплексне реформування системи державного регулювання доходів домогосподарств, підвищення частки оплати праці у ВВП, рівня мінімальної заробітної плати, скорочення неформальних доходів, імплементацію сучасних механізмів інституційного регулювання ринку праці.

Висновки. В контексті вирішення проблем галузевої структури економіки України, усунення диспропорцій у відтворювальній структурі заслуговує на увагу інститут ціноутворення, для якого характерні суттєві деформації. Особливістю інституту ціноутворення в економіці України є: 1) з одного боку, відрив ціни від вартості, з іншого – її невідповідність попиту; 2) тиск монополізму на формування цін; 3) не завжди вдале використання механізмів державного (муніципального) регулювання цін.

Через зростання трансакційних витрат ціни реалізації в декілька разів перевищують ціни виробників. Як наслідок, інститут ціноутворення не забезпечує функціонального навантаження щодо регулювання переліку капіталів і встановлення рівноваги на ринку. Капітал курсує між галузями, що дають значний або швидкий прибуток (торгівля, сфера послуг, фінансові операції, операції з нерухомістю). При цьому реальний сектор не отримує належного обсягу ресурсів. З інституційної точки зору це вимагає удосконалення законодавства та регуляторної діяльності в напрямі боротьби з монополізмом і підтримки конкурентного середовища на монопольних ринках.

Вирішення проблеми структурної трансформації економіки в контексті забезпечення збалансованості економіки регіонів сприятиме розвитку інституту власності, інституції власності, інституції нових організаційно-правових форм господарювання, законодавчій зміні їх статусу, які треба розглядати як перманентний процес. Сьогодні недостатньо ефективно використовувати інститут комунальної власності, недостатньо захищеними є права приватних власників. Законодавча база як один із основних елементів інституційної архітектури структурного реформування вимагає окремого розгляду, хоча частково ми підняли цю проблематику. Інституційна структура регулювання структурними перетвореннями, яка сьогодні представлена на наднаціональному, національному, регіональному і муніципальному рівнях, має розвиватися в трьох площинах: 1) врахування, процесів інституціоналізації світової економіки, а відповідно, узгодження рішень у сфері національного регулювання з регуляторними актами наднаціональних інституцій – міжнародних організацій; 2) формування інститутів демократичного регулювання (симбіозу державного, інституціонального з боку інститутів ринкової інфраструктури, громадського регулювання); 3) переміщення частини регуляторних функцій з центру на регіональний рівень.

Треба зауважити, що розвинута інституційна структура зменшує невизначеність структурної трансформації. Водночас велике значення має якість інституцій. З метою з'ясування якості інституцій Д. Кауфманн та інші вчені використовують такі показники: ефективність державного управління (якість дій уряду), рівність перед законом, контроль корупції.

Для оцінювання цих індикаторів необхідний моніторинг результативності інституційних рішень, перш за все результатів реалізації програм структурної перебудови, макроструктурних та регіональних стратегій, цільових державних програм, регуляторних актів тощо, зокрема, через розрахунки індексів структурних зрушень.

Резюмуючи, зазначимо, що інституційна архітектура структурного реформування як система може бути адекватною екзогенним і ендогенним викликам, якщо вона реагуватиме на ці виклики; буде ефективно використовувати всі види ресурсів, що є в її розпорядженні (організаційні, інформаційні, кадрові, матеріальні, комунікаційні); адекватно реагуватиме на фактори невизначеності та ризику, що властиві зовнішньому середовищу; буде володіти адаптивними властивостями; буде динамічною і стратегічно зорієнтованою.

Список використаних джерел:

1. Пресс-релиз МВФ № 08/245. – Вашингтон : МВФ. – 10 октября 2008 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.imf.org.
2. Стратегія економічного розвитку Співдружності Незалежних Держав на період до 2020 року : затверджена рішенням Ради голів урядів СНД від 14 листопада 2008 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.cis.minsk.by.
3. Декларация тысячелетия Организации Объединенных Наций : утверждена Резолюцией 55/2 Генеральной Ассамблеи от 8 сентября 2000 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.un.org.

4. Динаміка ринку праці та доходів населення / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua
5. Про затвердження Спеціального порядку здійснення заходів щодо фінансового оздоровлення банків : Постанова НБУ від 1 грудня 2008 року № 405.
6. Програма економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» // Комітет з економічних реформ при Президенті України. – 88 с.
7. Гесць В. Економіка і суспільство: невідомі грані взаємодії (роздуми над прочитаним) / В. Гесць, А. Гриценко // Економіка України. – 2012. – № 3. – С. 4–24.
8. Програма діяльності Кабінету Міністрів України «Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

Анотація. Рассматривая проблему структурной коррекции, или структурной перестройки, национальной экономики, нельзя игнорировать тот факт, что этот процесс должен ориентироваться на перспективные цели, достижение которых будет зависеть не столько от преодоления инфляции, финансовой стабильности, ликвидации бюджетного дефицита, сколько от правильного выбора приоритетов развития экономики и их обеспечения. При отсутствии институционального обеспечения реформ, четкой, системной структурной политики государства структурные изменения в национальной экономике стали следствием функционирования рыночных агентов на основе рационального поведения, а экономическая система задержалась на многие годы в точке бифуркации, не выйдя на оптимальную траекторию развития. Поднимая проблему формирования институциональной архитектоники структурного реформирования экономики, определим ее основополагающие основы, сущностные характеристики ее основных элементов (институций, институтов). Экономические институты, согласно с институциональной методологией, являются не только такими образованиями, но и типами экономической культуры, экономического поведения, укоренившимися в национальном хозяйстве способами осуществления и регулирования экономических процессов.

Ключевые слова: экономическая система, организационно-экономическая архитектоника, антикризисное управление, национальная экономика, рыночная экономика, структурная перестройка национальной экономики.

Summary. Considering the problem of structural adjustment or restructuring of the national economy, we cannot ignore the fact that this process should focus on long-term goals, the achievement of which will depend not only on fighting inflation, financial stability, elimination of the budget deficit as the correct choice of priorities for economic development and their maintenance. In the absence of institutional support for reforms, clear, systematic structural policy, structural changes in the national economy resulting from the operation of market agents on the basis of rational behavior and economic system was delayed for many years in the bifurcation point without coming on the optimal path of development. Raising the issue of formation of institutional architectonics structural economic reform, define its fundamental basis, the essential characteristics of its basic elements (institutions, institutes). Economic institutions for institutional methodology is not only such entities, but also the types of economic culture, economic behavior, rooted in the national economy and ways to implement the regulation of economic processes.

Key words: economic system, organizational architectonic economic, crisis management, national economy, market economy, restructuring national economy.

УДК 336-027.511(512.317)

Петько С. М.

*кандидат економічних наук, старший викладач
Інституту екології, економіки і права*

Petko S. M.

*Candidate of Economic Sciences, Senior Lecturer
Institute of Ecology, Economics and Law*

ПОЗИЦІОНУВАННЯ ГОНКОНГУ НА ГЛОБАЛЬНІЙ ФІНАНСОВІЙ АРЕНІ

POSITIONING HONG KONG ON THE GLOBAL FINANCIAL ARENA

Анотація. У статті описано ефективне використання процесів глобалізації, транснаціоналізації та інтеграції економіки Гонконгу у глобальну фінансову систему, що дало змогу території стати фінансовим центром глобального рівня, який представляє Азійсько-Тихоокеанський регіон. Проаналізовано еволюцію фінансової системи Гонконгу, визначено роль податкового законодавства у фінансах та бізнес-кліматі території, підкреслено особливу роль прямого іноземного інвестування в становленні корпоративного сектору Гонконгу. На прикладі досвіду Гонконгу окреслено проблеми розвитку економіки України щодо її євроінтеграційних намірів та очікувань.

Ключові слова: глобалізація, інтеграція, транснаціоналізація, фінансовий ринок, Гонконг, ринок фінансових послуг, корпоративний сектор, прями іноземні інвестиції.